

Voorwoord

Dit artikel is opgesteld door David McLachlan, [i] op verzoek van de Europese Evangelische Alliantie (EEA), in samenwerking met en onder auspiciën van haar Theologische Commissie. Het doel is om nationale evangelische allianties te helpen, evenals de leden van het Disability Network, bij het ontwikkelen van een theologische reflectieverklaring en praktische strategieën voor de volledige inclusie van mensen met een handicap in het christelijke leven en erediensten.

Het artikel begint met een selectie en verzameling van bijbelse en theologische bronnen uit de theologie rond handicap en dit voor de volgende doeleinden:

om aan te geven hoe deze bronnen momenteel worden toegepast;

om aan te geven hoe zij kunnen bijdragen aan een bruikbare theologie van inclusie voor voorgangers en kerken; en

om te bepalen welk verder werk, met name vanuit een evangelisch perspectief, nodig is, naast de inzichten die veelal uit andere christelijke tradities zijn voortgekomen.

Inleiding

Elk leven, elk gezin, elke gemeenschap en elke kerk wordt op de een of andere manier beïnvloed door een handicap. [ii] Deze uitspraak is waarschijnlijk altijd waar geweest, of op zijn minst bijna. Nochtans is de studie van een coherente theologische en bijbelse basis voor de inclusie van mensen met een handicap vrij recent begonnen.

Dit vakgebied heeft veel te danken aan de beweging voor gehandicaptenrechten en brede onderzoeken naar handicap. De bevindingen zijn tegen een heersend, grotendeels onbetwist "medisch model" van handicap dat eender welke beperking ten opzichte van een "typische" menselijke vorm als een klinisch probleem beschouwt dat door interventie moet worden opgelost. In plaats daarvan is een 'sociaal model' voorgesteld, dat verscheidenheid en beperkingen erkent, en de bron van de ervaring van 'gehandicapt zijn' veel meer in de samenleving zoekt, die niet bereid is zich aan te passen zodat mensen met beperkingen kunnen uitbloeien. [iii] Het is in deze context dat de theologie rond handicap, zoals besproken in dit artikel, ook vorm begint te krijgen.

Dat wil niet zeggen dat de Kerk en christelijke theologen hierover niets te zeggen hadden. Brock en Swinton hebben een uitstekend historisch overzicht gegeven van christelijke theologische ideeën over handicaps. [iv] In de geschiedenis van de kerk en haar zorg voor de zieken, armen en gemarginaliseerden vinden we ook mensen met een handicap terug. Veel kerken bieden zeer goede diensten en erediensten voor mensen met een handicap. Als voorgangers en kerken hebben we echter nog steeds een tekort aan bijbelse en theologische bronnen om op een goede manier en met vertrouwen op mensen met een handicap te reageren.

De uitdagingen onder ogen zien

Velen van ons komen pas in aanraking met de theologie rond handicap wanneer er vragen zijn rond toegankelijkheid en inclusie in het kerkelijk leven. Deze vragen liggen ten grondslag van dit artikel. De vele facetten ervan worden al snel duidelijk. De term handicap kan duiden op een groot aantal categorieën, waarvan sommigen volledig los van elkaar staan. We sommen er hier enkelen op:

- i. mensen met fysieke beperkingen of mobiliteitsbehoeften, voor wie toegankelijkheid een prioriteit is;

- ii. mensen met leerstoornissen of verstandelijke beperkingen, waar ook communicatie en begrip moeten worden overwogen;
- iii. mensen met een zintuiglijke beperking of gevoeligheid (visuele, auditieve en andere zintuigen), waarbij de omgeving en communicatiemiddelen mogelijk moeten worden aangepast;
- iv. mensen met onzichtbare handicaps die verband houden met het intern functioneren van organen of de geestelijke gezondheid.

Deze factoren kunnen op complexe wijze met elkaar in wisselwerking staan, wat ook gevolgen heeft voor familie en vrienden, opdat we allemaal nadenken over of overwegen hoe we het voor mensen met een handicap mogelijk maken om deel te nemen, participeren, te aanbidden, en om het wonder en de genade van het evangelie kunnen ontvangen en te geven.

Achter de directe vragen over toegankelijkheid en deelname gaan diepere vragen over inclusie schuil, die dit artikel vanuit een bijbels en theologisch standpunt zal bespreken. Deze omvatten:

1. Inclusie in het beeld van God (theologische antropologie). Hier zoeken we een basis om te bevestigen dat mensen met een handicap zowel in Gods ogen als in onze eigen ogen gelijkwaardig zijn.
2. Inclusie in het lezen van de Schrift (hermeneutiek). Hier wordt er gezocht naar benaderingen die gebruikt kunnen worden bij het lezen van de verwijzingen naar handicap in de Schrift op een positieve en constructieve manier.
3. Inclusie in het verhaal van de verlossing (soteriologie en eschatologie). Dit behandelt zowel hoe we spreken over bekering en geloof, als welke aspecten van een leven met een handicap door de opstanding zouden worden behouden.
4. Inclusie in het lichaam van Christus (ecclesiologie). Hier komen we terug op vragen over aanbedding en kerkelijk leven.

De onderstaande discussie zal elk van deze vragen op zijn beurt behandelen en de nuttige Bijbelse en theologische bronnen die de schrijvers van de theologie rond handicap hebben voorgesteld, bespreken. Een gedetailleerde kritiek op elk van hen wordt niet gegeven, maar een breder commentaar op hoe deze kunnen worden gebruikt en welke verdere ontwikkeling nodig is, wordt na die beoordeling gegeven.

Alvorens verder te gaan, moeten twee algemene opmerkingen worden gemaakt. In de eerste plaats gaat de theologie rond handicap als geheel ervan uit dat men bereid is af te stappen van de opvatting dat wat we als een vorm van handicap beschouwen, alleen begrepen kan worden als een gevolg van de zondeval en dus van de zonde. Ook dit punt komt hieronder aan de orde bij het overwegen van de noodzaak van verder onderzoek.

In de tweede plaats doelt dit artikel op het in vraag stellen van de vaak niet-onderzochte veronderstellingen over handicaps, die door degenen die zichzelf niet als gehandicapt beschouwen, worden gemaakt. In de literatuur worden deze veronderstellingen typisch "normate"¹ veronderstellingen genoemd. Een voorbeeld hiervan is dat een persoon met een

¹ Een verzonden term door Garland Thomson om te verwijzen naar individuen die niet gekenmerkt worden door de gestigmatiseerde indetificatoren van handicap.

handicap zeker zou willen dat zijn handicap "opgelost" wordt, hetzij in het heden, hetzij bij de opstanding.

Dit meer inclusieve referentiekader voor de discussie wordt door Thomas Reynolds goed weergegeven in zijn samenvattende verklaring: "Handicap is een factor van vergankelijkheid en onzekerheid in een open universum dat onderhevig is aan elementen van onvoorspelbaarheid, instabiliteit en conflict".

Inclusie in het beeld van God

Hoewel een directe verwijzing naar de schepping van de mensheid naar Gods beeld slechts een vijftal keer in de Schrift voorkomt, wordt het begrepen als een cruciaal theologisch onderdeel van onze relatie met God. Wat we zoeken is een goede basis om te beweren dat dit voor alle mensen, of ze nu wel of niet gehandicapt zijn, in gelijke mate geldt.

Nancy Eiesland betwistte met haar werk *De Gehandicapte God*, een van de bekendste en meest besproken boeken over de theologie rond handicap, ons algemeen beeld van God. Ze vroeg zich af of we ons God kunnen voorstellen als iemand in een elektrische rolstoel (bestuurd door de beweging van de adem door een buis). Haar suggestie is dat zelfs ons beeld van God geconditioneerd wordt door "normate" veronderstellingen over de typische menselijke vorm.

Eiesland en anderen zoeken naar bewijs voor Gods solidariteit met de mensheid, inclusief de mensen met een handicap. Er wordt vaak verwezen naar de beperking van Jezus in het bijbelse verslag van zijn lijden tot aan het punt van zijn sterven. Jezus werd geleidelijk aan lichamelijk gehandicapt door het lange executieproces, maar ook door het verlies van vrijheid, volledige sociale uitsluiting en vernedering. De wonden overgehouden aan de kruisiging in het herrezen lichaam van Jezus (bijvoorbeeld Lucas 24:39-40 en Johannes 20:27) bewijzen dit voldoende. Als Jezus Christus de meest volledige openbaring is van het beeld van God, waarin het kruis en de opstanding een hoofdrol spelen, dan bevestigt dit Gods solidariteit met de mensheid, inclusief de mensen met een handicap. Een ander bewijs voor deze solidariteit is te vinden in de bediening van Jezus en zijn zoeken naar en zorgen voor mensen met een handicap of die lijden aan ziekten (wat Jennie Block een 'relationele christologie' noemt).

Hans Reinders biedt een aanvullende redenering, met een focus op mensen met een ernstige verstandelijke beperking. Hij daagt sommige benaderingen van het beeld van God uit die volgens hem te veel vertrouwen op de bewering en uitoefening van bemiddeling en rechten, of het bereiken van doelen, wat weinig relevant is voor mensen met een ernstige verstandelijke beperking. In plaats daarvan haalt Reinders de waarde van de mens (gemaakt naar Gods beeld) uit: (i) Gods geschenk van het leven zelf; en (ii) Gods geschenk van een vriendschap met ons, wat door Jezus Christus werd bewezen. Zijn theologisch punt is dat de waarde van de mens voor ons extrinsiek moet zijn. Als het afhankelijk zou zijn van onze kwaliteiten of ons vermogen, zullen sommige (vaak mensen met een ernstige handicap) tekortschieten om volledig menselijk te zijn.

Het laatste antropologische punt dat hier kort wordt besproken, wordt waarschijnlijk het meest gesteund door Jean Vanier, oprichter van de *L'Arche*-gemeenschappen voor mensen met een verstandelijke beperking. Hij beweert dat mensen met een handicap de ware aard van de mensheid onthullen, dat we kwetsbaar en onderling afhankelijk zijn. God ontmaskert bijgevolg onze ideeën van zelfvoorziening door deze broeders en zusters van ons.

Inclusie in het lezen van de Schrift

Verwijzingen naar handicap in de Schrift geven een gevarieerd en mogelijk verwarrend beeld. Het lijkt er bijvoorbeeld op dat God aan Mozes wilt duidelijk maken dat God zelf de bron is van Mozes' trage spraak en andere vormen van handicap (Exodus 4: 10-11). Desalniettemin verbiedt de Torah mensen met verschillende beperkingen om enkele offers te brengen (Leviticus 21:16). Jezus lijkt soms ook aan te geven dat zonde en handicap met elkaar verbonden zijn (de verlamde man in Lucas 5: 17-26, of de man die hij genas van zijn handicap in Johannes 5:14). Daarentegen verwerpt hij op andere momenten het idee (de blindgeboren man in Johannes 9: 3). Geleerden halen uit dergelijke passages een aantal mogelijke problematische normatieve veronderstellingen, zoals de indruk dat God alleen lijkt te worden verheerlijkt in de genezing van personen met een handicap; of dat alleen degenen die genezen zijn (en 'heel zijn gemaakt') Jezus kunnen volgen. [x]

Twee inzichten zijn hier nuttig. Amos Yong, die uitgebreid heeft geschreven over de theologie rond handicap, wijst erop dat we geen enkel beeld van handicap, noch in bijbelse tijden, noch door een groot deel van de geschiedenis, kunnen vergelijken met ons beeld ervan vandaag.

[Xi] Mikeal Parsons toonde aan dat met name nieuwtestamentische schrijvers gebruik maakten van fysiognomische ideeën [xii] uit hun tijd, die ervan uitgingen dat karaktereigenschappen worden weerspiegeld in het fysieke uiterlijk van het lichaam.

Dit gezegd zijnde worden positieve strategieën voor een inclusieve lezing van de Schrift in onze eigen tijd mogelijk. We kunnen bijvoorbeeld stellen dat Jezus soms binnen het beeld van zijn tijd blijft om iets duidelijk te maken. Op andere momenten daagt hij hen uit vooral door zijn bereidheid om de 'onaanraakbaren' aan te raken, zoals de melaatse man in Luke 5: 12-16. Yong suggereert dat drie principes onze lezing kunnen bepalen:

dat mensen met een handicap zijn geschapen naar het beeld van God;

dat mensen met een handicap ten eerste mensen zijn, en hun identiteit wordt niet bepaald door hun beperking;

dat een handicap niet absoluut slecht is of moet worden geëlimineerd.

Een voorbeeld van zo'n lezing zou Mephibosheth kunnen zijn, een zoon van Saul die als kind bij een ongeval gehandicapt was (2 Samuël 4: 4). Tijdens zijn ontmoeting met koning David kan hij negatief worden geïnterpreteerd als slechts een literair middel dat de zwakte van Sauls bewind belichaamt. Yong vindt echter in hem een afgerond en dramatisch belangrijk personage dat kritiek heeft op menselijke ideeën over macht. [xiii]

Naast deze strategieën is het belangrijk om vroeg in de hermeneutische taak mensen met een handicap en degenen die het leven met hen delen te vragen hoe zij een bepaalde passage van de Schrift interpreteren en wat het tegen hen lijkt te zeggen, in plaats van dat degenen zonder handicaps veronderstellen dat ze deze dingen al weten. In een werk van de auteur John Hull komt deze strategie duidelijk naar voren wanneer de theoloog die als volwassen blind werd de gevoelens die hij als blinde persoon bij het lezen van verschillende passages kreeg. [xiv]

Inclusie in het reddingsverhaal

Dit deel kan worden samengevat in de vragen: "wie wordt er gered?" En "wat wordt er gered?"

In de context van intellectuele beperkingen (en met inbegrip van geestelijke gezondheidsproblemen en dementie) gaat de vraag 'wie wordt er gered?' over het feit dat iemands verlossing al dan niet alleen het werk van Christus is. De vraag is of er een intellectueel begrip van het evangelie en de mogelijkheid om het te verwoorden nodig is om gered te worden. Als dat zo is, blijken velen uitgesloten te zijn. John Swinton, een theoloog

die ook psychiatrisch verpleegkundige is, suggereert dat een meer inclusieve benadering de verschillende manieren om God te kennen, zou erkennen. In plaats van alleen analytische kennis, beweert hij dat er meer onderzoek moet worden gedaan naar relationele en fenomenologische vormen van kennis. Hij neemt de geboden om God lief te hebben en onze naaste lief te hebben samen (Mattheüs 22: 34-40 bijvoorbeeld) en suggereert dat onze relatie met God onlosmakelijk verbonden is met onze interpersoonlijke relaties. Geen van beide kan apart worden aangenomen. Als dit waar is, dan is geloof eerder een vriendschap dan een theologische bewering. [xv] Volgens Swinton kunnen degenen met een verstandelijke handicap Gods reddende genade op een krachtige manier ontdekken en daarop antwoorden door hun relaties met anderen.

Jill Harshaw stelt een andere benadering voor die de **doctrine van aanpassing** verkent. Vanuit het perspectief van Calvijn en anderen beweert Harshaw dat er geen reden is om te denken dat Gods aanpassing (waarvan communicatie met de mensheid afhankelijk moet zijn) zich zou moeten beperken tot een bepaalde stijl of intelligentieniveau. Er is in principe geen verschil tussen Gods aanpassing aan personen met of zonder wat wij beschouwen als een verstandelijke beperking. Deze aanpassing is niet de over-vereenvoudiging van complexe ideeën, maar het gebruik door God van een communicatiemiddel dat geschikt is voor ieder van ons. [xvi]

De vraag "wat wordt er gered?" (d.w.z. welke aspecten wij van wie we nu zijn in de nieuwe schepping nog zullen hebben) is een kwestie van wat we voelen dat God zal doen, of 'hoort' te doen met ons lichaam en geest door de kracht van het kruis en de opstanding. De normatieve veronderstelling die hier in vraag wordt gesteld is dat bij de opstanding God alle lichamen en geesten in overeenstemming zal brengen met het typische beeld dat in die tijd door de meerderheid wordt aangenomen. St. Augustinus krijgt hiervoor vaak een groot deel van de schuld. Hij beweerde namelijk dat we het idee hebben aangenomen van het opgestane lichaam dat door datgene uit het prille begin zonder 'misvormdheid' of misvormingen wordt vertegenwoordigd. Vervolgens zullen we dit type lichaam, ongeacht de leeftijd waarop we sterven, krijgen bij de opstanding. [xvii]

Hoewel velen met een beperking uitkijken naar een volledige, holistische verlossing en vervollediging, heeft dit in veel gevallen net zoveel te maken met het Koninkrijk van God dat gekenmerkt is door vriendelijkheid en inclusie, als met een normalisatie van lichamen en geesten. Dit veel breder en inclusiever beeld wordt opnieuw kort samengevat door Reynolds: 'Er is geen assimilatie naar normaliteit in het nieuwe leven dat nog komt. [xviii]

De gebruikte bijbelse en theologische bronnen om het hoofd te bieden aan een veronderstelling van normalisatie omvatten opnieuw de opstandingswonden van Jezus. Yong wijst ook op de gelijkenis die Jezus geeft van het feest in Lucas 14: 15-24, waar "de armen, de kreupelen, de blinden en de lammen" lijken te zijn opgenomen in het feest van het koninkrijk zoals ze zijn. [xix] In een soortgelijke lijn zou de interpretatie van een sterk eschatologische tekst zoals Openbaring 21: 3-4 kunnen betekenen dat rouw, huilen en pijn voorbij zijn, 'niet door een eliminatie van onze beperkingen, maar door de verlossing ervan.' [xx]

Een gerelateerde vraag hier is die van genezing door gebed. De pinkster- en charismatische bewegingen hebben het leven van de Kerk verrijkt door de nadruk te leggen op het werk van de Heilige Geest bij de genezing en het geloof dat alle christenen kunnen worden betrokken bij de genezing van gebed. We willen dit zeker behouden. Hiertegenover staat echter de ervaring van mensen met een handicap die, wanneer hun handicap na een dergelijk gebed blijft bestaan, beschuldigd worden van een gebrek aan geloof, en het gevoel hebben dat ze worden beschouwd als een teken van de val.

De benadering in de theologie rond handicap is een oproep naar bereidheid tot onderscheiding tussen variaties op hetgeen we als handicap interpreteren en ziekte. Dit houdt verband met de hierboven genoemde oproep om te onthouden dat handicap en zonde niet met elkaar geassocieerd mogen worden. Het is niet ongebruikelijk dat iemand met een handicap zichzelf als compleet beschouwt en niet 'gerepareerd' hoeft te worden. Tegelijkertijd kunnen ze nu en dan, net als iedereen, lijden aan een ziekte of aandoening, waarvoor genezing zeker nodig is. En allemaal hebben we vergeving nodig voor zonde. Block merkt op dat terwijl Jezus vaak genas, zijn grootste zorg de spirituele eenheid van de gemeenschap was. [xxi]

Natuurlijk willen we hier met onze theologische nadruk de Heilige Geest niet beperken. Hij kan verandering brengen in de situatie van eenderwelk individu. Alsook kan hij van de Kerk een gastvrije gemeenschap maken waar eender wie een holistische eenheid kan vinden in Christus.

Inclusie in het Lichaam van Christus

De vraag wie lid is van de kerk zal gedeeltelijk voortvloeien uit de reeds besproken vraag wie gered is. Er zijn echter nog andere bedenkingen hierover te vermelden.

Bij het vergelijken van de verschillende bijbelse metaforen voor de kerk is die van het lichaam van Christus waarschijnlijk in deze context het meest toepasselijk. Daarbij kijken we in het bijzonder naar Paulus' bespreking in 1 Korinthiërs 12 en zijn eerdere nadruk op hoe God de zwakken en dwazen gebruikt om de mensen die schijnbaar wijs en sterk zijn te schande te maken. Dit gezegd zijnde, brengt theoloog Stanley Hauerwas de uitdaging te brede dat de Kerk niet het lichaam van Christus mag vertegenwoordigen, tenzij de meest kwetsbaren (waaronder, volgens hem, personen met een handicap behoren) de kern vormen. [xxii] Alhoewel de focus van het argument dat Paulus aanbrengt niet in het bijzonder op handicap ligt, lijkt het echter verantwoord om zijn argument op de huidige discussie toe te passen.

De mogelijke risico's die kunnen opduiken bij het creëren van inclusie in de aanbidding van kerk zijn de volgende:

- Inclusie wilt zeggen "deelname aan de aanbidding die door 'ons' gedefinieerd is".
- Inclusie bewijzen door het zoeken naar bevestigingen van deelname opdat men kan aannemen dat de aanbidding er wel degelijk is.

Deze "wij en zij"-denkpatronen achterwege laten is uitdagend. Block reageert hierop met een theologische beschrijving van Jezus als zijnde onze overvloedige gastheer van aanbidding, God's geschenk voor de hele mensheid, vooral diegenen die zich buitengesloten voelen. [xxiii] Als we verder ingaan op het thema van het lichaam in 1 Korintiërs, haalt Brian Brock twee nieuwe inzichten aan, namelijk:

- Nemen we aan of verwachten we dat iedereen aanwezig bij samenkomsten in de kerk wel degelijk een actieve schenker of leiding is van heilige liefde. Zo ja, dan vinden we dat diegenen met een handicap ook God's genade kan doorgeven aan anderen.
- Of gaan we ervan uit dat aanwezigheid aan de grondslag ligt van deelname in aanbidding, in plaats van het bewijs van eenderwelke activiteit. Daarbij is ons hoofddoel mensen met een handicap aanwezig te zien, of ze al dan niet een activiteit of functie uitvoeren (**en ons doen stilstaan bij menselijke of heilige kwetsbaarheid**)

Deze theologische uitgangspunten duiden op het leggen van de nadruk op gezamenlijke aanbidding, in plaats van alleen gescheiden erediensten voor diegenen die een handicap hebben (alhoewel deze ook van onschatbare waarde kunnen zijn).

Wat komt er uit deze discussie naar boven?

Dit artikel is een eerste samenvatting van de bijbelse en theologische bronnen die vaak gebruikt worden als antwoord op vragen rond beperkingen en inclusie. Men kan nog veel verder uitbreiden op elk punt dat hier werd besproken. Uitbreiding is al onderweg in de literatuur van de theologie rond handicap. Bovendien krijgt elke kerk te maken met een verschillende mix van beperkingen binnen de gemeente. Het is noodzakelijk om specifieke en praktische reactie en actie te vinden op vlak van toegankelijkheid en communicatie, hetgeen we slechts hebben aangehaald in de introductie.

Desalniettemin kunnen we vanuit de theologische en bijbelse uitgangspunten die wel aan bod zijn gekomen een aantal positieve voorstellen doen met het oog op het sturen van de gemeente in een inclusievere richting:

Een belangrijk uitgangspunt is zelf eerst identificeren en eerlijk bespreken wat onze normatieve theologische en praktische veronderstellingen rond beperkingen en God's houding daar tegenover zijn. Bovendien zou dit uitgangspunt open discussies moeten omvatten over de verschillende referentiekaders die we vaak kunnen vinden in bijbelse passages met betrekking op beperkingen.

Van daaruit is het nodig om een geleidelijk proces op gang te brengen dat deze aspecten onder de aandacht zal brengen in de kerken en dat op vlak van onderwijzen, preken en taalgebruik. Een deel van dat proces is letten op onze gewoontes en manieren van lezen en spreken. We illustreren het met volgend voorbeeld. Bij het lezen van een bijbeltekst over blindheid (bijvoorbeeld, het verhaal van Bartimeus in Markus 10:46-52) zouden we ons moeten afvragen hoe het luisteren naar dit verhaal ervaren wordt door een slechtziende of blinde persoon, zonder ervan uit te gaan dat we het al weten. Ze kunnen zich er meerdere vragen bij stellen dan ons en misschien kunnen ze zelfs hun inzichten delen die we anders zouden missen.

Uitgaand vanuit de veronderstelling dat wat wij geloven en doen (onze doctrine en ethiek) een grote invloed uitoefenen op anderen, is het nodig dat zulke theologische en bijbelse inzichten waar we het hierboven kort over hadden een integraal deel worden van hoe we het evangelie uitdrukken, en niet slechts een onregelmatige vermelding.

Deze inzichten zouden ook onze bediening rond genezing moeten beïnvloeden, waarbij we in staat zijn om beperkingen te onderscheiden van ziektes, en om evenveel aandacht te geven aan enerzijds de Kerk als een gastvrije en verbonden gemeente en anderzijds individuele zorg. Als onderdeel van deze veranderingen moet de planning van de prediking en aanbidding binnen de kerk en de zending in de gemeente, als prioriteit, een antwoord vinden op de vraag hoe zij mensen met een handicap zal ontvangen en opnemen. De beste manier om dat te bereiken is door het voeren van een gesprek met mensen met een handicap en met hen die het leven met hen delen.

Verder werk

We willen nog een laatste punt vanuit een evangelisch theologisch standpunt maken met betrekking op de discussie in dit artikel. Terwijl de theologie rond handicap zich ontwikkelt, groeit ook het corpus van relevante literatuur. Hoewel er nog veel onderzoek kan worden gedaan, zien we steeds meer uitstekende bijdragen, waarvan enkelen al werden vernoemd in dit artikel. Tot op heden zijn deze gebaseerd op het leven en de bediening van Jezus en op enkele specifieke aspecten van het kruis en de opstanding, zoals reeds werd aangegeven. Er is echter minder onderzoek gedaan naar wat de rol is van de christelijke hoofdprincipes, zoals

de verzoening die God door Christus' identiteit en werken bewerkstelligde. Dit is begrijpelijk omdat in het verleden beperkingen vaak geassocieerd werden met de zonde (dit zien we bijvoorbeeld terugkomen in vragen over genezing, zoals hierboven al kort werd vermeld). Desalniettemin zou een onderscheidende christelijke theologie rond handicap dergelijke vragen zeker moeten behandelen. Om hieraan een bijdrage te leveren, werken we momenteel aan een project gericht op hoe de verzoening van Christus het uitgangspunt kan worden voor de christelijke theologie rond handicap. We hopen het resultaat hiervan in de nabije toekomst te publiceren.

We willen in het bijzonder ook het vertaalkantoor 'Linguamo' bedanken.

Zij hebben voor ons het artikel uitstekend vertaald . Meer info vind je op de website : www.linguamo.be

